

Näring, vätska och läkemedel via PEG

Detta informationsblad vänder sig till dig som har behov av PEG eller kan komma att ha behov av PEG längre fram.

Vad är en PEG?

En PEG är en slang som går genom huden på magen in i magsäcken och den kan användas för att tillföra näring, vätska och läkemedel. Förkortningen PEG står för Perkutan Endoskopisk Gastrostomi.

När kan det vara aktuellt med en PEG?

Vid sväljningssvårigheter kan det ibland vara mycket svårt eller t.o.m. omöjligt att få i sig tillräckligt mycket näring, vätska och läkemedel via munnen. Då behövs en PEG som komplement. För de som drabbats av en sjukdom med successiv försämring kan det vara av värde att inte vänta alltför länge med att anlägga en PEG.

Vem beslutar om PEG-inläggning?

Ansvarig läkare och endoskopisten/kirurgen väger risker och besvär mot den nytta som PEG kan innebära. I en del fall är nyttan med PEG svår att bedöma. Kommunikation mellan den berörda personen, dennes anhöriga och ansvarig läkare är viktig.

Hur går det till att få en PEG?

En gastroskopiundersökning utförs. Med gastroskopet kvar i magsäcken görs en liten öppning i huden på magen i lokalbedövning. Från hudöppningen förs en ledare in till magsäcken. Ledaren används för att styra PEG-slangen på plats. Den förankras utan stygn med en fästplatta vid huden. Ingreppet innebär ett visst obehag, men går vanligtvis på ett par minuter. Den som får en PEG är vaken men dåsig av lugnande medicin. De första dagarna efter PEG-inläggningen kan det göra lite ont i området där slangen sitter, och då kan smärtlindrande läkemedel behövas. PEG:en brukar gå att använda två timmar efter att den har satts på plats. Daglig hygien krävs med tvätt av området kring slangen. Man ska även vrida på slangen så att den inte fastnar.

Hur används PEG:en?

Hur PEG:en används beror på hur behovet ser ut. Ofta används PEG:en för att tillföra både näring, vätska och läkemedel. Den som klarar av att äta och dricka via munnen kan fortsätta göra det också. Om det är enbart vätskeintaget eller enbart läkemedelsintaget som är problematiskt är det inte nödvändigt att tillföra någon näring i PEG:en.

Den näring som ges via en PEG är nästan alltid sondnäring eller näringsdryck. Sondnäring och näringsdryck är specialtillverkade vätskor som innehåller all näring kroppen behöver. Näringen tillförs oftast med hjälp av en pump och ett aggregat (en längre slang) som kopplas ihop med PEG:en. Om all näring intas via PEG:en är det vanligt med tillförsel av sondnäring tre gånger per dag. Näring kan även tillföras med hjälp av en spruta men det är lite mer arbetskrävande.

Vatten och läkemedel sprutas oftast in direkt i PEG:en. Vissa läkemedel passar inte att tillföra via PEG.

Hur länge sitter PEG:en kvar?

Man kan fortsätta ha en slang till magsäcken hur länge som helst. Slangen bör bytas efter ca tre månader eller vid skada/deformering. Den nya slangen kallas inte PEG utan enbart gastrostomi. Det behövs normalt sett ingen ny gastroskopi för att byta slangen. Om PEG:en/gastrostomin inte skulle behövas längre kan man enkelt plocka bort den.

Vem ansvarar för vad?

Läkare tar beslut om PEG-inläggning och ger tillsammans med sjuksköterska råd och instruktioner angående tillförsel av läkemedel i PEG:en. Personal på endoskopienheten anlägger PEG:en och informerar om skötsel. Dietist gör tillsammans med den berörda personen en plan för tillförsel av näring, förskriver pump, förskriver sondnäring eller näringsdryck och står för den huvudsakliga uppföljningen. Sjuksköterska på sjukhuset, hälsocentralen eller i hemsjukvården förskriver aggregat och sprutor.

Själva tillförseln av näring, vätska och läkemedel kan skötas av den berörda personen själv, dennes anhöriga, personlig assistent, hemsjukvård, hemtjänst eller boendepersonal. Anslutning till hemsjukvård brukar rekommenderas för möjlighet till stöd och hjälp i önskad omfattning.

Vilka risker innebär det att få en PEG?

Riskerna med PEG-inläggning är små. Skador på närliggande organ, inre blödningar och bukhinneinflammation kan dock uppstå i sällsynta fall. Vanligare och mer lindrigt är att slangens irriterar där den går ut genom huden. Rätt skötsel brukar minska detta obehag.

Vilka ska inte få PEG?

- Personer som själva avböjer ingreppet. Vårdpersonal och anhöriga måste vara lyhörda för personens egna val och önskningsar.
- Personer som inte kan uttrycka någon åsikt men där anhöriga och/eller ansvarig läkare finner det oetiskt att förlänga patientens liv med en PEG.
- Personer där näringsbristen överskuggas av andra sjukdomar eller tillstånd.
- Personer med bevarad sväljförmåga som ändå inte äter. Istället bör det utredas varför personen ifråga inte äter.
- Personer som förväntas återfå sväljförmågan inom ca sex veckor. Näring kan då tillföras genom en slang som går via näsan till magsäcken.
- Personer med medicinska hinder för att få PEG.

Om du undrar över något så tveka inte att kontakta ansvarig läkare, sjuksköterska eller dietist.

Detta informationsblad är utformat av neurologimottagningen, dietistmottagningen, logopedmottagningen och neurologiska rehabiliteringsmottagningen på länssjukhuset i Kalmar. Informationsbladet är även granskat av medarbetare på endoskopienheten på länssjukhuset i Kalmar. Tack till Capio S:t Görans sjukhus som har bidragit med inspiration.